

PEST, II. félv.

36. szá m.

Szeptember 9. 1869.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben félvévre 1 forint 31. A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél-fölvételért 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt, a Szent-István-Társulat igazgatóságához kérjük intézteni, évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

**Mgos és ft. Kovács Zsigmond pécsi püspöknek hiveihez intézett szózata.
midőn püspöki székét ünnepélyesen elfoglalá.**

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Mint az Ur szolgálja, jámbor hőseink ezen megszokott kedves szavaival köszöntök be hozzátok keresztény hivek, e naptól fogva kedves hiveim, az Ur Jézus Krisztusban szeretett gyermekeim. Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Nem magamtól jöttem én, az Ur Jézus küldött engem hozzátok. Ő adott engem titeknek, titeket nekem, hogy én a titek legyek, ti az enyéme, mindnyájan együtt Jézusé legyünk, Ő pedig a miénk, mindnyájunké.

Az én életemnek s ma megkezdett főpásztorkodásomnak köztetek nem lehet sem föbb, sem szentebb czélja és törekvése, mint hogy titeket Jézushoz vezesselek, az Ő vele való örökös szövetségben megtartsalak, jól tudván, hogy nincs másban üdvösség mint Ő benne, mert nem adatott más név, melyben üdvözülhetnénk.

Kérem is az Istent, támogasson engem feltételemben, erősítsen jó szándékomban, hogy éjjeli és nappali gondjaimnak főtárgya legyen, titeket tanításommal és példammal arra indítani, hogy szavaitok, tetteitek, egész éltetek által dicsértessék a Jézus Krisztus. Dicsértessék általam és tiáltalok, ma és mindenkor, itt e városban, hazánk ezen ősrégi védbástyájában, a keresztény tudomány és erkölcsiség egyik első és fényes bölcsőjében, az egész hazában, az egész világon, épen úgy mint dicsértetik az egekben a dicsőült szentek és angyalok által.

Ugy van kedves hiveim! az Ur Jézus küldött engem, tihozzátok küldött, lelkihatalommal felruházva, hogy tanítsalak titeket, s intselek megtartani mind a miket parancsolt, az Ur ezen szavai szerint: „minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön, elmenvén tehát tanítsatok minden nemzeteket, megke-

resztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében, tanítván őket megtartani mind, a miket parancsoltam nektek.“ (Máté 28, 18—20).

E szavak mindent magukban foglalnak, a mi engem a főpásztorkodásra köztetek feljogosít, s a mit főpásztorkodásom első napján, e szent órában, minden további tendőim alapja gyanánt üdvösségetekre elmondani akarok.

Jézus Krisztus! az ég és a föld Ura, küldött engem, ki maga választotta apostolait, maga ruházta fel őket a szükséges lelki hatalommal, Ő küldte a világra, hogy hirdessék az Ő szent tanítását és parancsolatait, Ő kötelezett engedelmességre irántuk mindeneket az örök kárhozatnak büntetése alatt. Tehát nem Herodes, nem a római császár küldte az apostolokat, kik inkább üldözték őket, nem a nép küldte, mely inkább az üldözőknek nem egyszer eszközül szolgált ellenök, hanem Jézus Krisztus küldte őket az egész világra: „elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliomot minden teremtménynek“; máskor pedig mondá: „valamint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket“ és „nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, én rendeltelek, hogy elmenvén gyümölcsöt teremjete, és a ti gyümölcsötök megmaradjon.“

Ez a mi szent hitünknek alapigazsága. Jézust az Isten, az apostolokat Jézus küldte, és pedig hatalommal fel is ruházta a lelkek üdvösségére az egyházban, melyben Jézus Krisztus él és uralkodik, az Ő hatalma kormányoz, az Ő hatalma hoz törvényt és ítéletet, a miért is a mint íté, úgy lesz az eldöntve az egekben is. „A ki titeket hallgat, engem hallgat, a ki titeket megvet, engem vet meg, a ki pedig engem megvet, azt veti meg a ki engem küldött“; és „a miket megkötöztök a földön, meg lesznek kötve mennyben is, és a miket feloldoztok a földön, fel lesznek oldozva mennyben is.“

Az anyaszentegyházban tehát, melyet Jézus alapított, Ő intézkedik, parancsol és ítél, és abban minden az Ő szent nevében, az szent hatalmánál fogva történik. Ő feje és kormányzója a lelki országnak, a lelkek azon egységének, mely a kath. anyaszentegyház, melyet ugyanazon hatalommal alapított és rendezett be, mely hatalommal az egekben uralkodik.

Véssük mélyen szívünkbe, kedves hűveim, hogy Jézus Krisztus, a mi Urunk, a mi Istenünk, az anyaszentegyházban a főpásztorok által kormányzónk, vezérünk e földön az örök üdvösségre, neki tehát engedelmeskedni tartozunk; Ő követeli ezt, még pedig üdvösségünk elvesztésének büntetése alatt követeli. Választhat kiki magának életpályát, rendezheti házi s egyéb ügyeit saját tetszése szerint, de lelke üdvösségének ügyében nem maga rendelkezik, hanem Jézus Krisztus adja, Ő határozza meg tehát, és pedig teljes joggal, mily feltételek alatt akarja azt megadni, Ő az élet ura, Ő szabja meg tehát és pedig teljes joggal, milyen legyen a mi életünk. Ez alól senki sincs kivéve, legyen az ur, legyen király, legyen világi vagy pap, püspök vagy pápa; mindnyájan Jézus törvénye alá vagyunk vetve, mindnyájan engedelmisséggel tartozunk neki; nincs ez alól kivéve még az sem, ki az Ő parancsainak ellenszegül, és az egyház ellen fellázad; ki Őt meg nem engeszteli, haragját ki nem kerülheti, s kinek jószágait nem akarta dicsérni a jó hűvekkel szüntelen való örömeiben, annak igazságát és hatalmát lesz kénytelen érezni szigorú ítéletében. Ez az értelme a szavaknak „minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön”; innen van az egyháznak minden hatalma, az apostoloknak minden joga és ereje; nem lehet üdvözülni másképen, mint azon az uton és módon, miként azt Jézus megszabta.

Ez lesz kedves hűveim Jézusnak első dicsérete, ha megismerjük, hogy az anyaszentegyházban minden az az Ő nevében és hatalmával történik.

„Elmenvén az egész világra.” Az apostolok az egész világra küldettek ugyan, hol ember van és lesz, de, hogy munkásságuk bizonyos körre szorítva sikereseb legyen, közmegegyezéssel elhatározták: ki hova, mely nemzethez menjen. A mint a hűvek száma szaporodott, bizonyos helyeken püspököket rendeltek, a szükséges lelki hatalommal felruházván őket. Miért is a püspökök most már nem az egész világra, hanem bizonyos meghatározott helyre küldetnek. Ez által állapítatik meg és uralkodik rend az egyházban. Ma is Péter, illetőleg Péter utódja által küldetik a püspök, mert Péterre és mindenkori utódjára bizta az Ur, hogy legeltesse a juhokat és a bárányokat, vagyis a hűveket és a pásztorokat.

Apostoli királyunk kívánságára Péter utódja, a szorongatásában is dicsőséges IX. Pius római pápa által maga az Ur küldött engem épen ti hozzátok; Ő tüzte ki munkásságom színhelyeül e megyét, hogy lelki vezérek, főpásztorok legyek, hogy titeket kormányozva Jézushoz vezesselek, Jézusban megtartsalak, Jézusban boldogítsalak, és én mai nap, Isten e felszentelt házában, Isten színe előtt, az égi szentek tanúsága mellett átveszlek titeket szívembe, lelkembe, hogy ezen-

tul ne legyen más örömem mint a ti vallásosságtok, ne legyen más vigasztalásom mint a ti erényeitek, ne legyen más aggodalmam mint a ti gyarlóságtok. A mai naptól fogva az én gondjaim tárgyai vagytok, az én örömem és az én koronám, a végre adatván nekem, hogy főpáztorkodásom alatt mindnyájunk által dicsértessék az Ur Jézus Krisztus.

A mai naptól fogva az örök élet könyvében fel fog jegyeztetni minden szavam, de, mitől Isten örizzen, hallgatásom is; minden tettem, de, mitől Isten örizzen, minden mulasztásom is; minden gondom, de gondatlanságom is; minden buzgó vágyam, de tespedésem is. Fel lesz, oh fel lesz jegyezve mindez, hogy majd egykor az örök Isten ítélő széke előtt számot adjak nem csak magamról, hanem rólatok is.

E roppant felelősség érzetében, mely ma egész sulyával gyenge vállaimra tétetik, elborul lelkem és aggódva szorul össze keblem. E mai nap, melynek örömnépül kellene szolgálni, rám nézve a szorongatás napja, félelmeimnek kezdete, mert kezdete felelőségemnek is. Ki vagyok én, hogy e szép és nagy megyének élére merek állani, melyre elhunyt püspökei annyi fényt árasztottak? Előttem, ki mint gyermek e városból léptem a papi pályára, és ki mindeddig, mint Istennek csekély szolgálója, hivataloskodásom szűk körében munkálkodva vártam lelkem üdvösségét, most egyszerre megmérhetlen munkatér nyílik meg itt; ki ezelőtt a legnagyobb részben önmagamé voltam, ezután önmagamé nem lehetek, mert hivatásom az, hogy kedves hűveimé, hogy a titek legyek. Elhagyott barátaim, rokonaim, testvéreim helyett titeket adott nekem Isten barátokul, rokonokul, testvérekül, hogy veletek éljek és haljak, nektek éljek, érettetek éljek, veletek örüljek, veletek szenvedjek; érettetek mindent, még saját magamat is megtagadtam. Legyen meg Uram a te szent akaratom. Hívtál Uram és én szavad után indultam; parancsoltál, és én engedelmeskedtem. Dicsértessék ebben is a te szent neved!

Az által, hogy Jézus Krisztus engem hozzátok küldött, bennünket kedves hűveim kölcsönös kötelességekkel kötött egybe. Az Isten kötött minket össze, s mit Isten összekötött, azt ember el ne válaszsza. Midőn az Isten nekem megparancsolja, hogy titeket az üdvőség utján vezesselek, egyuttal nektek is megparancsolja szeretett hűveim, hogy szavamra hallgassatok, s nekem a lelkiekben engedelmeskedjétek.

Elsőben is Isten nevében követelem tőletek, hogy higgyetek. Az apostolok prédikálására a kik előbb nem hittek, hívőkké váltak; az apostolok oktattak, s a hívők engedelmeskedtek; ekkint jött létre, ekkint terjedt az Isten országa. A hit az Isten ajándéka, melyet Ő mindenkinek nyújt ugyan, de melyet nem mindenki fogad el. Az alázatos hisz, az önhiit, a kevély nem hisz. „Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad.” Legyetek tehát alázatosak, mint volt az édes Jézus, fogva vivén értelmeteket a hit szolgálatára. Legyetek egyszersmind oly annyira erősek a hitben, hogy abban soha se ingadozzatok; neveljétek ezen szent hitben gyermekeiteket is. Én erre senkit sem kényszeríthetek, mert kényszerítő hatalommal nem rendelkezem: az Isten maga sem használ senki

ellen erőszakot. Az ember szabad akaratának használata, a ferde nézetek, a tévtanok, a rossz hajlamok s még gonoszabb szenvedélyek serege ellen egyedüli fegyverem a szeretet, melyről az apostol mondja hogy tűrő és kegyes. Én az Isten nevében csak hívok, kérek, intek mindenkit; az Isten büntetése egyedüli fenyegetésem; de meglehet, hogy az én szavam gyenge, az én intésem erőnélküli; ha valaki meghallgat, magasztalva dicsérem az Urat; ha megátalkodik, legfőkébb a keresztívéhez borulok, hogy ott nyögjem ki fájdalommat, ott keressem vigasztalásomat. Kedves hiveim, a keresztény hit a jó Isten legbecsesb áldása; ez a keresztény hit nemesíti meg az embert, ez teszi boldoggá a családot, ez teszi szabadokká és emeli a nemzeteket; ez a hit alapja és élető ereje minden jó erkölcsnek; hol az hervadásnak indul, szétfoszlik ott minden közelék az apa és fiu, férj és feleség, a király és népe között, sőt azon polgárok között is, kik ugyanegy egyháznak, ugyanegy nemzetnek tagjai.

Fejünkre nőttek napjainkban a társadalmi bajok, és megfogytak orvosszereik; mintha a föld is remegne lábaink alatt, mert sokakból végkép kivészett, másokban meggyengült e hit. Ezen szent hitnek, melynek felelevenítésében áll egyedül a világ üdve, e szent hitnek vagyok én apostola köztetek; e szent hitet fogom én nektek hirdetni, s papjaim által hirdettetni, úgy a templomban mint az iskolában, az öregeknek úgy mint az ifjaknak és gyermekeknek; mi mindnyájan e szent hitben bírjuk az örök üdvösség, sőt e földön is a jólét, rend, béke és megelégedés zálogát; e hit boldogította őseinket, mi is áthagyományozzuk azt a jövő nemzedékeknek; mint katolikusok akarunk élni és halni, hogy életünkben és hamvainkban is dicsértessék az Ur Jézus Krisztus.

„Tanítván őket megtartani mind, a miket parancsoltam nektek.“ Ezen szavak, kedves hiveim, parancsolatot foglalnak magukban, melyet Jézus Krisztus a pásztoroknak és a hiveknek adott. Oh szeretett hiveim, ha én azt mondanám nektek: higyetek, de azzal aztán, hogy mit cselekedjétek, ne sokat törődjétek, hűtelenül járnék el hivatásomban, és rossz útra terelnélek titeket. Isten őrizzen meg ettől engemet. Én a mi Urunk Krisztusnak teljes tanítását akarom nektek hirdetni, a nélkül hogy valamit hozzá adjak, de a nélkül is, hogy valamit belőle elvegyek. Vajjon kinek a szájából várja a világ a teljes kendőzetlen igazságot, mely után a világ epedez, ha nem a püspök szájából? Azért mondom, hogy Jézus, a mi megváltó Istenünk nem csak azt hagyta meg, hogy higyük, hanem azt is megparancsolta, hogy azon törvényeket, melyeket Ő, a világ törvényhozója hozott és apostolai által hirdetett, szentül megtartsuk. Ez a mi nehéz, gyakran veszedelemmel járó kötelességünk, hogy a féktelen emberi göggel és szenvedélylyel szemben mindenkinek, a nagynak úgy mint a kiesinynek, meg kell mondanunk, mi az Isten törvénye. Engedje Isten, hogy én is a ti üdvötökre, még saját nyugalmam árán is, mindig megmondjam mit parancsol Isten; megmondjam mindenkinek, akkor is, midőn leginkább vétene ellene, s legkevésbé tetszenék is neki azt hallani.

A hit kétségen kívül nagy jótéteménye Istennek.

és szent kötelesség is; azonban a hit magában véve csak kapuja a mennyországnak, de nem maga a mennyország; a hitnek élőnek kell lenni, s e végre nekünk jót cselekedni is kell. Valamint a hazaszeretet nem nagy szavakban, hanem hazafias tettekben, úgy az Isten országa is nem szavakban, hanem jámbor keresztény erkölcsökben áll. A hit csak képesekké tesz minket a keresztény életre, de maga a keresztény élet a szent hiten kívül még az istenes erkölcsökben is áll. Ugyan mit mondanátok, ha valaki tele torokkal uton uttfélen azt kiabálná, hogy szereti hazáját, azalatt pedig a haza ellenségeivel suttomban ezimborálna, alaptörvényeit, épségét és szabadságát, és saját polgári kötelességeit lábbal tapodná? Ti ezt kétségen kívül nem hazafinak, hanem haszontalan szájaskodónak tartanátok. Nincs különben az anyaszentegyházban is; himnünk kell keresztény módon, ez által leszünk az anyaszentegyház tagjaivá; keresztény módon kell élnünk, miként az egyház parancsolja, ez által leszünk a mennyország polgáraivá.

Ilyen hivekre van szüksége az egyháznak, ilyen polgárokra van szüksége szeretett magyar hazánknak. Vajmi siralmasan tévednek, kik polgári erényeket várnak az embertől vallásosság nélkül, mert a ki elég lelketlen arra, hogy Isten törvényeit megvesse, nem fogja az soha, de soha sem tiszteletben tartani a hazai törvényeket sem. Az egyház hű fiai egyszersmind a hazának is kötelességéértől áthatott polgárai. Mindennek a vallás az alapja; nélküle semmi sem biztos, semmi sem állandó; nélküle sem nyugalom, sem bizalom, sem kegyelet nem létezik; csak a vallás vezet az örök üdvre, és ez által a földi biztos jólétre is.

És ha csak szóval kellene oktatnom, tisztelnem vajmi könnyű lenne; de nekem az Isten parancsolatait magamnak is meg kell tartanom, általatok is meg kell tartatnom. Azért Isten szent nevében kívánom tőletek másodsor, hogy a hitből, a hit szerint éljétek, az Isten parancsolatait megtartsátok. Miként szent a ti hitetek, szentek legyenek erkölseitek is. Teljesítsétek kötelességeiteket; legyen eleven mindnyájatokban a kötelességérzet; legyen minden egyes hű az ő hivatásának kötelességeihez, a pap hivei, a szülő gyermekei, a házastárs házastársa, a tisztviselő hivatala iránt; a kötelességről megfélekedés, az abban való hűtelenség, vagyis a féktelen önszeretet és haszonlesés dul fel a világon mindent, a családban úgy mint a községben, a hazában úgy mint az egyházban, ez azon árulás, mely az emberiség szennyfoltja, a becsület, rend és jólét gyilkosa.

Krisztus Jézus vérével megváltott kedves hiveim, nekem is, mint Isten szolgájának köztetek megvannak kötelességeim; nekem is meg kell tartanom az e kötelességek iránti hűséget, melyre magamat esküvel is köteleztem, midőn püspökké kenettem. Jaj nekem, ha e hűségről megfélekedve kötelességeim teljesítésében ingadoznék; — árulást követnék el szent hivatásom ellen, veszélyt hoznék ez által nem csak magamra, de tirátok is.

Oh pedig én is ember vagyok, a gyarlóság fia, mint akárki más. Valóban megrendülök ezek megmondolására, s el kellene csüggednem, ha Istenbe vetett

bizalmam erőt nem adna. Bizom is a jó Istenben, hogy Ő, ki a jó akaratot megadta, a véghezvitelre is rásegít malasztjával.

Ezen kívül bátorít engem papjaim eleven kötelességérzete, a felső- és elemi tanodák tanárainak buzgó-sága, a szülők, a családfelek és minden jó lélek kötelességérzete és oly sok nehéz válságban megpróbált jámborsága. — Maradjon meg mindenki kötelességeinek ösvényén, és a világ kigyógyul sajkó sebeiből, virágozni fog a szeretett haza és én boldog főpásztora leszek e boldog városnak és megyének.

De bátorít engem még a világi hivatalviselők bölcsesége és kötelességérzete is, melytől áthatva, — mint örömet hiszem, — bizonyos értelemben munkatársaim lesznek a középületesség nevelésében. — Én bizalommal közeledem hozzájuk, várva, hogy ők is bizalommal forduljanak hozzám, hogy együtt munkálkodva a jó erkölcsök és közmívelődés felvirágoztatásán szent Pál mondásaként mindnyájan egy épületbe épüljünk, s egy szívvel és egy szájjal dicsérjük a mi Urunkat — Jézus Krisztust.

Bátorít végre hivesim buzgó imája, melylyel, mint hiszem, ohajtom és kérem is, Istenhez járulnak érettem, hogy az Ő erősítő és világosító malasztját tőlem meg ne vonja.

Ezen bizalomtól áthatva, félve de nem esüggedve, kezdem meg főpásztorkodásomat, kérve, esdekelve kérve az Istent, kitől minden jó és tökéletes adomány származik, áldjon meg engem, hogy hivatásomnak mindenkor hiven megfelelek; áldjon meg titeket, kiket nekem adott, hogy hiven tanítsalak és vezéreljélek s közöletek egyet se veszítsek el; áldja meg országunkat, mi magyar hazánkat, vezérelje jóra a mi kirá-

lyunkat; áldja meg az anyaszentegyház látható fejét a szentséges római pápát; áldja meg e megyét, e várost; áldja meg a családfeleket, hogy magzatjaiknak örangyalai, a házastársakat, hogy egymásnak hű támaszai legyenek; áldja meg a nép elüljáróit, áldja meg az öregeket és a kisdedekeket, áldja meg hivesim egyenkint és összesen; s találja bár Uram Istenem a te szent áldásod őket örömben vagy búban, világosságban vagy sötétségben, szegénységben vagy gazdagságban, nyissa meg a te szent áldásod az Ő sziveiket a te mennyei adományid befogadására, s legyen záloga a te határtalan szeretetednek, melylyel te az egész világot átkarolod!

Megváltó Jézusom, ki engem a végre küldtél, hogy vezéreljem nyájadat, melyet szent véred árán váltottál meg, vezéreljed minden léptemet, világosítsd meg elmémet, erősítsd meg akaratomat, hogy mindenben csak a te sugallatod szerint cselekedjem.

Szeplőtelen szűz anya Mária, országunk nagyasszonya, légy te gyengeségemben gyámolom, félelmeimben bátorítóm, reményeimben biztatóm, légy anyám, légy hivesimnek anyja; megyém védszentje, szent Péter apostol és ti mindnyájan Istennek szentjei esedeztetek érettem, papjaimért és hivesimért, hogy kiket ma az Isten színe előtt, a ti tanuskodástok mellett, főpásztorkodásom alá fogadtam, a szent hitben és jámbor életben akkint tartsam meg, hogy általam és általok most és mindenkoron dicsértessék az Atya Istennek egyszülött fia, Jézus Krisztus, az áldott Isten mindörökké. Amen.

Most pedig szeretetem zálogául fogadjátok első főpásztori és atyai áldásomat. Áldjon meg benneteket a mindenható Isten, az Atya, a Fiu, és a Szentlélek Isten. Amen.

Meglehetünk-e Isten és vallás nélkül.

Az Úr szemei sokkal fényesebbek a napnál, látják az emberek minden utait, és a tenger mélységét, látják az emberek szívét legtítkosabb rejtekéig. (Jézus Sirák fia 23, 28.)

Egy téveszme kapott lábra. Azt hiszik, és akarják elhittetni másokkal is némely eszeveszett emberek, hogy a család, a társadalom, az ország Isten nélkül, vallás nélkül is fenállhat, és hogy jó polgári és rendőri törvények mellett felvirul a közjólét, meghonosul a boldogság. Az élet sokszor kinevette már ezen okoskodást. De egy hamis eszme ellen sem szolgált szembeszökőbb érveket a történelem, mint a gondolat ellen: hogy Isten nélkül lehessen valamire menni, tartóssat, boldogítót megállapítani. Isten nélkül, vallás nélkül soha egy nép sem volt. S lett legyen, hogy az vagy amaz nép Istenről eszméjét egy növény vagy esuszó-mászó állatban testesítette meg, hogy kebelének Istené iránti hódolat- és tiszteletérzelmeit így vagy amúgy fejezte ki, annyi áll: hogy mégis hitt egy felsőbb lényt, s meg volt győződve róla, hogy azt tisztelnie, lelke gondolatát, szíve dobbanásait, szóval: élete folyamát annak akaratához kell szabnia. Tehát az Isten létéről hit az emberi nemmel egykoru, tehát a vallás az emberi természetben rejlik. Istennek szentséges ujjai lángbetűkkel nyomták be szívünk mélyébe az erkölcsi törvényt, azaz a jónak ismeretét és szeretetét. S bár az eredeti bűn elhomályosította értelmünket, meggyengítette akaratunkat,

mégis megmaradt lelkismeretünkben a jónak ösztöne, mely a jó és rossz közti különbséget velünk élénken érezteti, szuro nyugtalanságot támasztván öntudatunkban minden rossz tény után, ellenben az üdvnek, az emberi ajkon ki nem ejthető boldogságnak örömeivel árasztván el lelkünket minden jó eszelekedet után.

Szintén nemünk történelme tanítja, hogy a kebelünk szentélyébe Isten által beöntött természeti törvény — religio — a vétek után többé nem birt azon erő- és hatálylyal, hogy annak karjain az ember rendeltetésének magasztosan dicső templomába biztosan eljusson. Vallási hibákba keveredett, erkölcsi romlottságba sülyedett el az ember. A láthatlan lélek-szellem, Isten helyett, bálványok, ön ujjai faragta istenek előtt borult le, azokat vérrel, a szüzi szemérem feláldozásával, az erkölcsi sértesével imádtá.

Isten hatalmas karjára volt szükség, hogy az ember abba fogódzva, elsőlényéből felemelkedjék. És Isten a nagy, a hatalmas, az irtalmas ki is nyitotta védő karját. Szólt sz. Pál szerint sok rendben és sokféleképen régen az atyáknak proféták által. Végül e napokban szóla nekünk Fia által, kit mindenek örökösévé rendelt, ki által e világot is teremtette. (Zsidókh. lev. 1, 1—2.) Jézus tehát az emberi nem üdvözítője. Az ő tudománya vezérfonal, mely az embert a bűn által megromlott természetével az élet ezer keservei, fájdalmai, csalódásai, esáb-

ingeri közt az erény és erkölcs utain vezérelheti, fentarthatja, ezélni eléréséhez segítheti. Nincs a földi életnek viszonya, melyre nézve Jézus tanítása utbaigazító intést nem adna. Nincs jó, mit nem ajánlana, nincs rossz, mit nem kárhoznatna a jézusi tudomány. E teljes, tökéletes, bevezetett tant szeptőlétlenül, megőrzés, tovább hirdetés és terjesztés végett az emberiség boldogságának eszközlése és biztosítása tekintetéből Jézus egyházára bízta. S hogy az egyház a hit és erkölcs hirdetésében, megtartásában, a malasztok osztogatásában érvényesen végezzen, neki adta a Szentlelket. „Ha elmegyek, elküldöm a Vigasztalót hozzátok. Ő minden igazságra megtanít, vezérel titeket.” (Ján. 16, 7—13.) Vegyétek a Szentlelket stb. (Ján. 20, 21.) Tehát a rom. kath. egyház az isteni kinyilatkoztatás tanításában esalhatatlan. Innen van, hogy a roma közönséges keresztény katholicus egyház ma, léte után csaknem két ezer évvel nem hiszen többet, nem hiszen kevesebbet, nem hiszen mást, mint a miket Jézus szájával tanított, a mit az apostolok közvetlenül az ő ajkairól hallottak, s a mit ezek aztán a világon szenteszté kihirdettek. Fényes bizonylat, súlyos érv, minőt a katholicus egyházon kívül semmiféle confessio maga mellett fel nem hozhat.

Jézus egyháza küldetésénél fogva szolgál által fáradhatatlan az isteni hit és erkölcs hirdetésében, lankadatlan a szenteség kiszolgáltatásában. Jézus egyháza, midőn az emberek erkölcsi meglazultak, megromlottak, midőn az igaz hit és erkölcs tan a hitetlenek és eretnekek által megtámadtatott, szóval: midőn az egyház jól felfogott érdeke igényelte, zsinatokba jött össze. Itt a Szentlelek vezénylete alatt a bágyadt hit és erkölcsi élet felélénkítésére szabályokat hozott a mindig hitt, de a gonoszok részéről megtámadott hit- és erkölcs-igazságoknak ünnepeles kifejezést adott.

Ezen ünnepelesen kifejezett igazságok képezik egyházunknak dogmáit. Egy ilyen Romában közelebről megnyitandó és tartandó zsinatnak nézünk elébe. — Alig mondotta ki szent atyánk a megtartandó zsinati nagy szót, legott az ellen-tábor belefújt a hadi kürtbe. Általános lett egyházunk ellen a támadás. Csak az fáj nekünk, hogy a fegyverek, melyekkel ellenünk küzdenek, igen aljasak, becsületes emberhez nem illők. Gyanúsítások és rágalmozások azok. Kiesinyes, földies érdeket, uralomvágyat fognak egyházunkra. Nem tudnak fölemelkedni a magaslatra, hol méltányosabb ítéletet hozhatnának egyházunk törekvéseiről. Az elfogultság, szenvedély, felekezetség, hogy ne mondjam, hitetlenség szemüvegén nézik és itélik meg egyházunk minden lépését.

Hogy a protestánsok, szabadkőmivesek, naturalisták tartanak, tartani szándékoznak gyűléseket, azon senki meg nem ütközik. S hogy a mostani világ legrégibb intézete öntudatos életének jelét adja, ez már feltűnő. Ez ellen felhívják a kormányok feltékenységét, a vallástalanok gyűlöletét s a nép szenvedélyét.

Ismételjük, mi csak a rágalom fegyvereit, melyeket ellenünk használnak, unjuk. A támadtatásban vigasztalásunk van. Mert ha életünk nem volna, ha a további fenmaradásnak minden kellékeit, elemeit nem hordaná magában egyházunk, ha nem volna egyházunknak dicső múltja, biztos jövője, ezen esetben fel sem vennének, ignorálnának, agyonhallgatnának. De élünk, vagyunk s Isten segedelmével élni és lenni is akarunk.

Egyházunk küldetése abban öszpontosul: hogy Istennek, tehát a boldogság országát az emberek lelkebe bevigye a hit és erkölcsnek a templomban hirdetésé, az iskolában tanítása által. Hogy a kegyeszek malasztjaival az embert, a családot, a társadalmat megszentelje. Hogy az ember szívét, szellemét, lelkét a

földies érzelmek köréből, a vétkes, állatias élvek iszapjából fölemelje. Igen, de ezen megtisztult légkörbe, a tiszta becsületeség színvonalára csak az Istenség gondolata, a halhatatlanság reménye, tehát az evangéliumi hit, remény és szeretet emel föl. S hová jutottunk? az istentelen irodalom, az ellenséges sajtó ezen örökigazságot kezdi gyengíteni az emberek szívében. Az Istenség eszméjét letörpíti, a lélek halhatatlanságáról fittymálva beszél.

Minden tant, mely vigasztalja és fölemeli a lelket — úgy mond Robespierre — üdvözölni kell. Vessétek el mindegyiket, mely azokat lealjasítani, vagy megosztani törekedik. Eleszszétek és tüzeljétek fel újra valamennyi nemes érzést és nagy erkölcsi eszmét, melyet kioltani akartok. Kiadta neked a küldetést a népek hirdetni, hogy az istenség nem létezik? — Mi előnyt találsz elhítni az emberrel, hogy sorsát egy vak erő intézi, mely egyaránt sújtja a bünt és az erényt? hogy lelke nem egyéb egy gyenge fuvalatnál, mely a sir kapui előtt, elenyészik? Megsemmisülésének eszméje tisztább és emelkedettebb érzelmeket fog-e benne éleszteni, mint halhatatlanságának eszméje? Bizonyosan örízkedni fogtok a szent kapos szentszakításától, mely a népeket Teremtőjökkel összeköti. Szándékosan idézem e sorokat Robespierre nagyszerű beszédéből, melyet ő, a conventben tartott az Isten létele- a lélek halhatatlanságáról. Robespierre csak nem mondja valaki bigottnak. — Ő mondá: hiába vinnök fegyvereink dicsőségét a világ végeig, ha a szenvedélyek büntetlenül marcangolják a haza kebelét. Honosítsuk meg közöttünk a békét és boldogságot, a büleséget az erkölcs által. — E c élra hozta javaslatba:

a) a francia nép elismeri a legfelső Lény létezését, és a lélek halhatatlanságát,

b) elismeri, hogy a legfelsőbb Lény méltó tisztelete, az emberi kötelmek teljesítése.

Általános tapsok üdvözölték a forradalom ez első visszatérését az Istenhez nem csak a vérben uszó Franciaországban, hanem az egész keresztény világban. — Ezen üdvözítő hitben, ezen boldogító erkölcsben a népeket nevelni, megtartani földadata egyházunknak, ezélni működéseinek.

Krisztus vallása számtalan változásokat idézett elő az erkölcsökben, a társadalom szervezésében. Számtalanok ontották igazságainak bebizonyítására nemes véröket. Századokról századokra megdicsőítve hirdettetett oly szónokok és írók által, kiknek észerejük nem kevesebb figyelmet érdemel, mint mely meggyőződésük. — Más szintén kitűnő férfiak annak üldözésében fárasztották ki magukat. Mindennemű üldözést szenvedett a kath. egyház a gyalázástól és gunytól elkezdve, egész az erőszakoskodás- és vérengzésig. De a harezből mindig a győzelem báberaival koszoruzottan tért vissza.

Krisztus religiója a legesodáltra méltóbb jelenség az emberek szeméi előtt. Én nem hiszem, hogy valaki annak komoly megvizsgálására magában soha ösztönt és vágyat nem érzett. Tegyétek e vizsgálatot. Én nem mondom le a reményről, hogy egykor imádkozni fogtok érettem, miként én imádkozom most minden tévelygő felebarátomért. Aláírom a nagy Möhler reményét, mely szerint eljön az idő, midőn katholicusok és nem katholicusok nagy tömegekben találkozzanak szemközt, kezét nyújtva egymásnak. Akkor mind a két fél büne érzetében fel fog kiáltani: mi mindnyájan vétkeztünk, csak az anyaszentegyház az, mely hibázni nem tud, mi mindnyájan vétkeztünk, csak ő tiszta és szeplőtelen a földön.

Ily egyházban élni, ily egyháznak tagja lenni öröm, dicsőség, boldogság. A nagy kegyelemre tegyük méltókká magunkat

kath. érületünk- és életünk által. Védjük igazságait és jogait. Neveljük gyermekeinket e szent hitben.

Most a kath. nép nagy kísértésnek van kitéve az ugynevezett köziskolák által. Első szülőinket a paradicsomban a kígyóalakban lappangó ördög nem esábitotta fényesebb igéreték és jóvendővel, minőket a köziskola által elérhetőnek rajzolnak a szájhősök. Ne higyük, hogy mi minden szabad eszmétől visszariadunk. Mi lelkünkől ohajtjuk a haladást, tudományt, művelődést, népszabadságot. De engedjük meg nekünk azt, hogy a nép hitkerkületi életét tegyük első sorba. E nélkül a többi keveset ér. Eddig katolikus templomban imádtuk Istenünket, katolikus iskolában tanítottuk gyermekeinket. Arról van tehát szó: katolikusok akarunk-e maradni, katolikus iskolákban akarjuk-e gyermekeinket neveltetni, katolikus nemzedéket akarunk-e magunk után hagyni?

Kétség kívül azok akarunk maradni, kath. nemzedéket akarunk hátra hagyni. — E szerint miként templomainkat, úgy iskoláinkat sem adhatjuk fel. — Mert a köziskolában általában a vallásról — annál inkább a kath. hitről, igazságairól nem lesz szó. Abban csak tudomány, de nem egyuttal vallás is tanítatik. Ekkor a szegény apa és anya, kit a kenyérkeresés- és az életnek ezer gondja elfoglal, hol és hogyan tanítja gyermekét a hitben, vallásban? A lelkipásztortól bizonyos órában nyerendő vallási oktatás a köziskola által ejtett nagy űrt a gyermek szívében ki nem tölti, a köziskolában szerzett tudomány, vagy ismeret — a vallás hiányát helyre nem űti. Mert miként Montalembert a XIX-dik századi kath. érdekről értekező munkájában helyesen észreveszi, az által, hogy a társadalom külső helyzetét átalakítottuk, a távolságokat közelebb hoztuk, hegyeket átvértünk, a kereskedésnek újfolyamot, az iparhaladásnak határtalan látókört nyitottunk, még egyetlenegy veszedelmes szenvedélyt sem zaboláztunk meg, egyetlenegy vétke kivánságot sem irtottunk ki, egyetlenegy megrögzött, kevély s felfuvalkodott lelket sem

jobbitottunk meg. — Hozzáteszem: az által, hogy köziskolát állítunk, jóvendőnk, intézményeinket még nem fektettük sikerbiztosító alapokra. Ez alap kirekesztőleg: vallás-erkölcs. Tanítassanak tehát iskoláinkban mindenféle tudományok, ismeretek, lelkünkől akarjuk; de akarjuk, hogy kellő figyelem fordítsák a vallásra, mint a többi tudományok megszentelőjére. — Ez pedig csak a felekezeti tanodákban történhetik.

Ezen tan: van Isten, mindentudó, látó, mindenütt jelenlevő — az erkölcsök tisztaságára nagyobb befolyással van, mint egyéb akármilyen elmélet. — „Közöttetek áll, kit ti nem ismertek”, mondá ker. sz. János a zsidók küldötteihez, a mindenütt jelenlevő Istenről (Ján. 1.), mely állításról Cornelius a Lapide megjegyzi: „Ezen egy gondolat, hogy az Isten mindenütt jelen van, ha igazán lelkünkben lakoznék, minden büntől megóvna.” (in Gen. c. 6. v. 9.).

Akkor nem találatnának templomrablók, utonállók, gyilkosok, gyújtogatók, síkkasztók stb. — A tapasztalat bizonyítja, hogy azok, kik Istennek mindenütt jelenlétét szemök előtt tartották, ha szegénységben éltek is, becsületeseknek maradtak, ellenben, kik Istenről elfeledkeztek, a legoemánnyabb vétkekbe süllyedtek el. — A tudós Speranza az erényes, erkölcsös, becsületes embereket Ezekiel titokszerű állataihoz hasonlítja. Különös egy állatok is voltak azok. Szemök volt kezeiken, lábakon, szájakon, füleiken. Így a jóra való embereknek is mind testi, mind lelki tehetségeiken szemök van, melyekkel mindig Istent nézik, nehogy valamit műveljenek, nehogy egy lépést tegyenek, nehogy valamit lássanak, halljanak, nehogy valamit gondoljanak, szóljanak, mi az Isten jelenlétének fenségével, méltóságával meg nem egyezik.

Legyen hát szívünk felírva: Isten mindenütt jelen van.

E nagy gondolat tartson meg az hitben, jó erkölcsben, óvjon a büntől.

Szabó János, pleb. alesperes.

A kereszténység régisége és fejleményei korunkig a magyar és oláh népek között, Erdély-Moldva-Oláhországban, egész a Tiszáig.

(Folytatás.)

IV.

Az oláhok kereszténységének fejleményei a IX-dik század óta mostanig, és uniója a romai egyházzal Erdély- Moldva- és Oláhországban s Tiszáig.

A mi az oláhokat illeti az Aurélian-féle Dácia és Mösia tartományokban, a bolgár-oláh királyság megbukása után majd kétszáz éven keresztül Konstantinápoly uralgott az ő szakadár caesaro-papiájával és patriarkáival egész a 13-dik század elejéig, midőn Joannitus oláh-bolgár fejedelem III. Ineze pápa pártfogásához folyamodott követsége és nevezetes levelében, mely így kezdődik: Venerabili et sanctissimo patri, summo Pontifici, ego Calo-johannes, Imperator Blachorum seu Vlachorum et Bulgarorum stb. ¹⁾ De az oláh-bolgárok később a görög, végre pedig a török hatalomtól megint vallásilag is elnyomattak.

A Traján-féle Dáciaára, — Erdély, Moldva, Oláhországban a Tiszáig — a konstantinápolyi görög szakadárságnak nem volt hatása; sem Photius, sem Cerulár Mihály, sem efesi

¹⁾ Balusius de gestis romanorum Pontificum: Gesta Innocentii 3-ii.

Márk püspöknek a 9-ik század közepe óta a 16-ik század elejéig; nyilvánul ez nemesak az Erdélybe jött Hieróth g.-kath. szerzetes püspök történelméből; nemesak sz. Istvánnak a Tisza mellett Oroszlánoson, Várad körül és a veszprémi völgyben a g.-katholikus oláh-bolgárok irányábani intézkedéseiből, hanem Moldva-Oláhországot illetőleg, az 1274-ik évi II. lyoni és az 1439-iki ferrara-florenzei egyetemes zsinatok történelméből is; midőn a latin és görög egyház-ágak között a tudós görög Besarion bibornok közreműködése mellett a konstantinápolyi udvar részéről is ünnepélyesen aláíratott az unió. Ez utóbbi zsinaton Dominián oláhországi metropolita is jelen volt, ki mint elődei is, a latin egyháznak ügynöke vala a konstantinápolyi udvarnál és József patriarkának megnyerésében a romai egyház részére, a miért Syropulus görög író mérgelődött is Domián oláhországi metropolitára.

Még 1474-ben is úgy az oláhországi, mint István a moldvai fejedelem alattvalókkal együtt a romai pápák hívei vol-

tak; s állott azután is az unió a régi dáciai tartományban. — De mintán az ingadozó és a schismára kaesingató konstantinápolyi görög birodalom (graeca fides nulla fides) állhatatlansága és szakadár-hitisége miatt és annyi viszony-egyesülésnek meghiusulása után az európai keresztény fejedelmek és a római pápák bizalmát elveszté, s ezektől is elhagyatván, mintegy isteni büntetésül a török hatalom által 1453. május 29-én elfoglalva lön; 1503-ban III. Bogdán moldvai fejedelem alatt az oláhok is török iga alá jutának; a török birodalmi eselszövő görögök pedig Moldva-Oláhországba betolakodtak, s a gyáva oláhokat rábírták az oláh nyelv helyett a görögö (később szlav-cyrril betűket) templomaik és iskoláikban elfogadni: ²⁾ ezek révén az oláhok szakadárságba estek.

A görög pártfogás és pénz által a magát megvesztegetni engedő török hatalom már csak a római pápaság iránti gyűlölethez is Jassiban és Bukarestben a metropolitai hivatalt görög szakadároknak adományozta, kik magukhoz hasonló simoniacus s még tudatlanabb creaturákat teremtettek a püspökök, archimandriták, pópák és kalugyerekekben; a többi, az oláh nép szakadár-hitiségére nézve, önként értetik. Moldva-Oláhországból a 16-ik század kezdete óta a szakadár-hitiség lassankint beszívargott, becsempészített az erdély-oláhok közé is, kik politikailag akkor a magyar királyokhoz, azután a viszálykodó erdélyi fejedelmekhez tartoztak, s az erdélyi független (?) fejedelmek, fejedelmi szép cím alatt Erdélynek ugynevezett aranykorában az aranyat Erdélyből kiszivároztatva, maguk is játéklapdái voltak a török hatalomnak.

Az erdélyi szakadár oláhokat (kiknek Alba Juliában, melyet ők ma is Beligrádnak neveznek, lakott metropolitájuk több más szakadár-hitű klastromi suffragán püspökökkel együtt) az erdélyi protestáns fejedelmek és rendek minden áron protestantisálni erőlködtek, mint olyanokat, kik az 1572—76-ki országgyűlések szerint is csak tolerantur usque beneplacitum Principum et Regnicularum. Nemesak politikai fogásokkal törekedtek a protestánsok a szakadár oláhokat protestantizálni, hanem a két Rákóczi György fejedelem még a szentírast is oláh nyelvre fordították. Első Apati Mihály fejedelem idejében pedig a hatalmas udvaronczok Székely és Naláezi vesztegetéssel, rágalmakokkal, faggatásaikkal üldözték Száva vagy Sabbas szakadár oláh püspököt, kinek javait elfoglalták, magát pedig halálig kintzötták, Sorban oláhországi vajdának nagy haragjára. ³⁾ De a szakadár oláhok kevés kivétellel megmaradtak a szakadárságban, követvén a protestánsok példáját, kik Erdélynek legnyomorságosabb korszakában, a török befolyás idejében keletkezvén, ámbár különféle felekezetekre szakadva, és egymás közt is egyenetlenkedve, a protestanizmusban tovább is megmaradtak. A katolika egyháznak, noha maga is mindenfelől nyomtatott és üldöztetett, sikerült, — ámbár megfogytatkozva — nemesak magát fentartani, hanem a szakadár erdélyi oláhoknak nagy részét Athanasius és Theofil püspökeik idejében 1697—8-

²⁾ Richard: Analysis Conciliorum. — Augustae Vindelicorum. 1778. parte II. pag. 251 és 461.

³⁾ Cserei Mihály: Ujabb nemzeti könyvtár I. folyam 8. füzet. 1852. Pest. 293 — 4. lap.

dik években az unióra a római egyházzal — nem bántva a görög szertartást — reá birni. ⁴⁾ ha ez alkalommal a protestánsok az uniót a római egyházzal nem akadályoztatják; ha a bolgár-szegi oláh papok ekkor a havasalföldi vajda pártfogásához nem folyamodnak: ma Erdélyben az egész oláh-görögység unitus volna, s legalább a vallás-kapocs nem esatolván őket a muszkához, ma egy okkal kevesebb volna azon részről aggodnunk. ⁵⁾ Az oláhok uniólásában Kolonics bibornoknak ⁶⁾ és Baranyai Pál jezsuitának nagy érdemei vannak; ez utóbbi oláh nyelven egy catechismust is kiadván. ⁷⁾ De az erdélyi protestáns rendek az erdélyi oláhok protestantisálását nem vihették ki, az uniót a katolikus egyházzal meggátolni törekedtek a gyula-fehérvári országgyűléseken is az 1698. X. t. czikk és az 1699. IV. t. czikkben. Akkor és azután, mintegy akarattal ellen is kedvezve a muszkáknak, a szakadár oláhokat az unitus oláhok és magyar katolikusok ellen pártfogolák a protestánsok; pártolta az oláh schismát Erdélyben Dositheus jeruzsálemi szakadár patriarka, de még Soffronius szerb szerzetes is, ki ámitó és izgató beszédei és utazásaival Nagy-Szeben és Beszterce vidékén terjesztette a schismát, azt regélvén, hogy az unitus oláhoknak katonáskodniok kellend. Az ez iránt Bécsből megintett b. Buccov Miklós erdélyi generál-gubernátortól megidézettvén Soffronius barát, Oláhországba szökött, hol a muszka fővezér Romanzow protectiójához folyamodott. A bánati magyarhoni oláhokat a 18-ik században a schismára a szakadár szerb papság, főképp Joannovic és Synestius aradi rácz püspökök esábitgatták.

Az erdélyi unitus-oláhok püspöke előbb a fogarasi, azután a szamosújvári, végre a balázsfalvi uradalmat nyerte, hol 1854-ben mart. 21-én metropolitát nyert a lugosi, szamos-újvári és nagyváradai suffragán püspökökkel. Az előbb csak tolerált oláh-szakadárak. — kiknek az oláhországi püspököktől felszentelt papokat elfogadni megtiltatott, s felszentelésre a budai szakadár-püspök volt felhatalmazva, — az 1790—91-ki kolozsvári LX. t. czikkben szabad vallásgyakorlatot és püspököt; teljes egyenlőséget pedig az 1848-ki pozsonyi 20. t. czikk 3. §-ban nyertek. 1864-ben a nagy-szebeni görög-keleti szakadár metropolita is az aradi és karansebesi suffragán püspökökkel létrejött; végre a fogaras-gyula-fehérvári unitus metropolita Balázsfalván, és a nagy-szebeni disunitus metropolita az 1865—68-ki pesti országgyűlésen is megerősített. A szerbeknek Magyarhona bejövetelek óta Karloviezon van patriarka metropolitájok, ki a régi ipeki patriarkák utóda. Mindezekről bővebben olvashatni Praynál ⁸⁾ és Benkőnél. ⁹⁾

(Folytatása következik.)

⁴⁾ Ujabb nemzeti könyvtár. 1850. Pest. I. folyam. 8. füzet. 286 — 7 lap.

⁵⁾ Cserei Mihály: Ujabb nemzeti könyvtár. 1852. Pest. 290. lap — 1662 — 1711-ben.

⁶⁾ Szentiványi: Dissertatio de initio, progressu et decremento graeci schismatis, et reunione Valachorum, Ruthenorum. 1702. Tyrnaviae.

⁷⁾ Baranyai Pál: Catechismus valachicus. 1702 11bae-Juliae.
⁸⁾ Basilovic: In monasterio de monte Csernek Proto-hegumeni, brevis notitia foundationis Koriatovic, parte 4.

⁹⁾ Pray: Specimen hierar. Hungar. 1776. Posenii de patriarchatu ipekiensi, et episcopatu Munkácsiensis.

¹⁰⁾ Benkő: Transylvania. 1778. Vindobonae és Claudiopoli 1833. tomi duo.

Mi ujság?

— A pécsi püspök ö méltóságának ünnepélyes beigtatása aug. 25-kén nagy fényvel ment végbe. Számos megye képviselteté magát. Este fényes kivilágítás. Ezen ünnepélyre

számos alkalmi versezet jelent meg. A mélt. püspöknek a néphez intézett szép egyházi beszédét mai számunk hozza; a tiszt. közönség azt bizonyára gyönyörrel fogja olvasni.

— Nt. Répássy János egri főegyházmegyei áldozár, kit mint költőt a t. közönség lapunkból is előnyösen ismer, Racine „Egély“ című s általa jelesen fordított remek költeményére hirdet előfizetést. A fordításról szakértők igen kedvezően nyilatkoztak. A mű már sajtó alatt van. Az előfizetési pénzek — egy példány után 1 forint — minél előbb fordító urhoz (Pest, Lipótutca 20. sz.) küldendő.

— Hogy az az Ubryk-historia mennyire tulzott volt, mint minden józanszerű ember az első zajra azonnal belátta, abból is kiténik, hogy a kolostor főnöknőjét és alfőnöknőjét, semmiféle bizonyulván be ellenők, szabadon boesátották. A vizsgáló bizottmány még mindig késik a hivatalos vizsgálat eredményének közzétételével. — Alkalmasint szégyenlik magukat, hogy az ubrikolással annyira felsültek!

— A mária-besnyői zárdának jelenleg magas vendége van. Zichy Károly gróf, az élet javaiban és tapasztalataiban igen gazdag aggastyán, az élet tengerén kifáradott matróz, esendes magány után sovárog. — Egész életén átvonult eleven képe azon szép regényes besnyői zárdának, melynek falai alatt fiatal korában hg Grassalkovits által intézett vadászatok alkalmával szokott volt elbogatni, s koeszás közben a zárdai atyák esendes visszavonulásukban feltalált boldogságaról elmélkedni. E kép, mely a fiatal gróf nemes, minden jó és szépre fogékony kedélyét átvillanyozá, a 84 éves aggastyánban annyira kifejlődött, hogy egyedüli ohajtása, sőt elhatározott akarata, életének hátralevő napjait az említett zárdának ősi falai közt szent elmélkedések s háboríthatlanul rebeghető buzgó fohászok között tölteni s bevégezni. Midőn a buzgó gróf ebbeli szándokait egybehívott gyermekei s unokáinak tudtára adta, ezek nyakába borultak, térdrehullva összekulesolt kezekkel esengve kérték, ne távozzék el tőlök, rájuk nézve annyira drága és beesés jelenlététől ne foszsa meg őket, mert e távozást egyenlőnek tartják a halálózással. A grófi aggastyánt a nemes család tagjainak könyei és könyörgése mélyen meghatá s meglágyitá az ugyis törékeny öreg szívet. Átatos tervét ugyan nem áldozza fel, csak annyiban módosítja, hogy nem egész életére, de évenként bizonyos időre távozik az öreg szent-elvonultságra a világ zaja elől. — Aug. 23-án köszöntött be a nemes aggastyán a besnyői zárdába ezen szavakkal: „Önök magánya egész életemben tetszett, nem is volt nyugalom, míg csak önök között meg nem nyugszom.“ — „Isten hozta méltóságodat, — válaszol a házfőnök — a világ fiai, midőn minden szentet, és a századok megörökítette kath. intézményeket tönkre tettek, zárdákat fogtak ismét építeni, hogy a rombolásban kifáradott szívnek és lelkeiknek nyugalomát szerezhessenek.“ A gróf ur rendelkezésére áll két zárdatag, az egyik fráter, a ki őt kiszolgálja, a másik áldozár, a ki vele társalkodik, felolvass neki és estefelé vele sétál. — A gróf ur napi rendje: fölkel fél hatkor, fél hétkor a zárdai atyákkal közösen elmélkedik és szentmisét hallgat, fél nyolckor reggelizik, 9 óráig a kapott levelekre válaszol, minek végeztével előolvasást hallgat, 12-kor közös étteremben a többiek egyetemében naponként három tál ételből álló szerény ebédet eszik, délután hasonlókép ír, olvastat, sétál. (M. Á.)

— Jótékonyság. Mélt. Kovács Zsigmond pécsi püspök ur székfoglalása előnapján a pécsvárosi szegényeknek 300 s a városi kórházban üdülő betegeknek 100 frtot kegyeskedett adományozni. — A gy.-sz.-miskolci kath. esperes saját és hívei nevében köszönetet szavaz Fogarasi Mihály püspök önmé-

tőségének azon 2300 o. é. frtos orgonáért, melyet azon egyház részére saját költségén megrendelt. — A munkácsi püspök, Pankovics István ömlt., Velejte g.-kath. hitközség szegény egyházát egy gyönyörű, értékes misemondó ruhával megajándékozni méltóztatott. — Ft. Kubinszky Mihály káloesamegyei székesegyházi kanonok önga a Baján létesítendő nőnőveldeére a már adott 2500 frton felül újlag ismét 3000 frtial nagykegyűleg járulni sziveskedett.

— Kétrendbeli gyászjelentést kaptunk: „A pozsonyi prépost és a sz. Márton püspökről ezimzett társas káptalan somorodott szívvel jelenti ft. Nemesújfalusi Schumikrassz Mihály, rom. apostoli főjegyző, pozsonyi sz. Mártonról ezimzett társas káptalanbeli kanonok, zsinati vizsgáló, rom. tud. társaság tagja, szépműv. és bölesészeti tudornak élete 49-ik évében, Bécsben a haldoklók szentsége felvétele után agyszélhűdés következtében aug. hó 28-án reggeli 11 órakor történt elhunytát. Tetemei aug. 30-án délutáni 4 órakor sz. Sebestyén és Rókus bécsi plebánia egyházában ünnepélyesen beszenteltetvén, sz. Márk című bécsi sírkertben magán sírjába fogtak elhelyeztetni; következő nap pedig reggeli 8 órakor a fenemlített egyházban lelke nyugalmaért a szentmise áldozatok a Mindenhatónak bemutatgatni. Az örök világosság fényeskedjék neki.“ — „Ft. Holló Mihály pápai kamarás, prépost, esperes és nyug. főthi plebános a haldoklók szentségeinek ájtatos és épületes felvétele után aug. hó 28-án éjjeli 1 órakor életének 64-ik évében hosszas betegség után jobb létre szenderült. Hült tetemei a budai irtalmasoknál 29-án fogtak beszenteltetni, és 30-án délelőtti 10 órakor Főthon ünnepélyesen az örök nyugalom helyére tetetni. Budán, 1869. aug. 28-án. Nyugodjék békében!“

— Míg az európai publikum egy örült apáca fölött a részvét (?) könyeit hullatja, hűdegyével tekint a lengyel nép megsemmisítését. Lengyel lapok szerint az oroszítás dühe nem csak a kath. lengyelekre, hanem a protestánsokra is kiterjed. Kowno kormánykerületben az összes lutheránus és kálviniista iskolákat az oroszokkal egyesítették. — Azon predikátoroknak, kik születésükre nézve nem oroszok, nem szabad a vallástant előadniok; muszka tanítókat tesznek helyökbe, a kik természetesen csak az „orthodox“ vallást tanítják. Pedig a protestáns iskolákat a községek tartják fön, nem pedig a kormány. Nem jellemző-e korunk irányára nézve, hogy egy örült lengyel asszony fölött jajveszékelnék: hanem hogy az egész lengyel nemzet a muszka rendszeresen kiirtja, azzal semmit sem törődnek!

— Ujabbán két szentbeszéd küldetett be hozzánk, melyek egyikét Bécsben a kapuczinusok templomában mondá Kovács Pál, ez. apát, váci kanonok, a másikat Székes-Fehérváron Gőzöny György székes-fehérvári kanonok. — Amabban a tétel: mikép intézi általában az országok Ura népeinek sorsát, és mily kiténő kedvezményekben részesíté fajunkat sz. István előtt és alatt. — A másodikban: Szent István király példás hitbuzgalma.

— Megjelent: Talabér jeles hitelmező beszédeiből a II. évfolyam I. kötetének II. füzeté a IV. hitágazattól a X. hitágazatig. Lap 31—94.

— Megjelent: A Szent-István-Társulat 1869. máj. 11-én tartott XVIII. közgyűlésének jegyzőkönyve. 228 lap. A társulati tagoknak ingyen küldetik meg.

— Beküldetett: A kath. autonómia kérdéséhez, írta Szilágyi Virgil. Aigner bizománya. Ára 40 kr.

— Szerkesztői mondanivalók. Fegyverekre: Migne iránt ngos Kubinszky kanonok urhoz tessék fordulni. — Szombat helyre: Mellékletért a postán külön kell fizetni; csak egyes számokhoz nem szabad mellékletet adni; szükségeltetnek tehát 1400 példány és 8 frt költség.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lipót-utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füßy Tamás.

Nyomatott az „Athenaeum“ irodalmi és nyomdai társulat (ezelőtt Emich G.) nyomdájában; Pesten, Barátok tere 7. sz. — 1869.